

V. V. OVEČKIN — SOVJETSKI PISAC CRTICA

ANTE MULJACIĆ

I

Ruski sovjetski književnik Valentin Vladimirovič Ovečkin¹ poznat je kao pisac drama, pripovijedaka i crtica. Za njega se može reći da je jedan od novatora i stvaralaca novije ruske crtica.²

Nakon drugoga svjetskoga rata, osobito u razdoblju od god. 1945. do sredine 1952, u sovjetskoj je književnosti stvoren niz ne osobito značajnih crtica u kojima je zahvaćen problem života ruskoga sela. Stvaralački postupak pri pisanju takvih crtica često je bio ukalupljen, likovi blijedi, neuvjerljivi, prikazani nerijetko crno-bijelom tehnikom. Postojala je čak i shema po kojoj je ono što je bilo negativno u sovjetskom društvu pripisivano sovjetskim privrednim

¹ V. V. Ovečkin rodio se u Taganrogu g. 1904. kao sin državnoga službenika. Već u 1927. godini, kao komsomolac, napisao je prvu svoju pripovijetku »Savelijev«, koja je prošla nezapaženo. Od god. 1925. do 1931. radio je kao predsjednik seosko-gospodarske zadruge u Rostovskoj oblasti na Donu. Od 1934. bio je dopisnik rostovskih i krasnodarskih novina i listova. U desetljeću 1931.—1941. postaje vrlo plodan pisac-publicist (*Kolhozne pripovijetke*, 1935), ali do god. 1940. bez veće popularnosti. Za vrijeme drugoga svjetskoga rata bio je agitator puka i vojni dopisnik. Član KPSS postao je god. 1943. Poslije rata posvetio se potpuno književnom radu. Napisao je ove drame: *Kasno ljeto* (1947), *Nastja Kolosova* (1949), *Narodni akademik* (drama je napisana u zajednici s Gennadijem Fišem god. 1953), *U susret vjetru* (1958) i *Ljetne kiše* (1959).

² Crtica se u Rusiji pojavila kao književna vrsta 40-tih godina prošloga stoljeća po uzoru na francusku crticu. Predstavnici su bili N. A. Nekrasov, D. V. Grigorovič, V. J. Dalj, a njihovi junaci, kao i u francuskim crticama, predstavljali su gradsku sirotinju koja je živjela po podrumima i periferijskim jazbinama. Olada se crtica u Rusiji počela naglo i specifično razvijati na račun svoga opsega i umjetničke kvalitete. Već 80-ih—70-ih godina u revolucionarno-demokratskoj literaturi ruska je crtica našla svoga najboljeg predstavnika u narodnjaku Glebu Ivanoviču Uspenskom (1843-1902). Njegove crticae (*Četvrtina konja*, *Knjižica čekova*, *Čudi Rasterjajevu ulicu*, *Razorenje* i dr.) vjeran su umjetnički dokument eksploatacije radnika i seljaka. Crtica 70-ih—90-ih godina u stvaralaštvu G. I. Uspenskoga, F. M. Rešetnikova, V. G. Korolenka, Saltikova-Ščedrina i Gorkoga osobito se isticala svojom umjetničkom kvalitetom. Zahvaljujući bogatom naslijeđu takozvane klasične ruske crticae iz druge polovine XIX stoljeća, crtica kao književna vrsta zauzima dostojno mjesto i u suvremenoj sovjetskoj literaturi. Poznati su sovjetski pisci crtica: V. Višnjevskij, B. Galin, K. Paustovskij, B. Gorbатов, A. Kolosov, B. Polevoj, M. Šaginjan, S. Žurahovič, V. Ovečkin i dr.

funkcionarima, a sve pozitivno povezivano uz akciju političkih aktivista. Niz takvih seoskih crtica zasnovan je na konfliktu između predsjednika kolhoza kao oličenja negativnih i partijskoga sekretara kao predstavnika pozitivnih svojstava. Takvo shematsko slikanje sovjetskoga sela bilo je, naravno, neuvjerljivo, a shema (sekretar partije »napredan«, a predsjednik kolhoza »nazadan«) bila je često publicistički intoniran hvalospjev sistemu, koji je osobito na području poljoprivrede imao u ono vrijeme niz pukotina. Te pukotine, tu životnu realnost, zahtijevale su drugačiji pristup. To je pokušao Ovečkin u crtici *Rajonski radni dani* iz god. 1952. koja se smatra prekretnicom i navještajem istinski realističkog opisivanja sovjetskoga sela.³

•

Ovečkin je i prije rata pisao crtice, ali one nisu pobudile jače interesiranje ni kod čitalaca ni kod književne kritike. Ipak bi se po našem mišljenju mogle istaknuti ove Ovečkinove predratne crtice: *Greška* (1935), *Bolest* (1936), *Uvreda* (1936), *Pismo od kuće* (1936), *Nered* (1936), *Vodeni vilenjak* (1938), *Rodbina* (1938). Autor u tim crticama zahvaća stara i nova previranja ruskoga sela, ali se zadržava više na novome, uočava nove probleme koji iskravaju u kolhozima.

U prvoj je crtici prikazano kako iz staroga, zdravoga, siromašnog pokoljenja izrastaju i danas ljudi kao djed Agarkov, koji, iako imaju neka zastarjela shvaćanja o načinu života na selu, pravilno ocjenjuju rad ljudi i njihov odnos prema kolhoznoj imovini (*Greška*). U drugom djelu *Bolest* pisac ističe ogromnu snagu kolektiva koja je u stanju da preobrazi i oplemeni bivšega lopova. Taj je lopov bio siromašni seljak Makar Babkin. Kad se organizirao kolhoz, kolhoznici su ga teškom mukom primili za svoga člana. Da li je krao u početku, teško je reći. Bio je dobar radnik, ali se stara sklonost krađi pojavljivala u drugom obliku. Tako, ako je njegovu kolhozu nedostajao kakav predmet, Babkin bi ga stvorio. Naravno, ukrao bi tu stvar kod susjednih kolhoza. Zbog krupnije krađe (ne za sebe već za kolhoz), kažnjavaju ga novčano (ukrao je drugom kolhozu ovna radi rasploda). Ali, kad su seljaci iz susjednih kolhoza pritekli u pomoć njegovu kolhozu radi ponovnoga sijanja, njegova se psiha lomi, on doživljava u sebi preobražaj — društveni uzajamni rad i snaga kolektiva pobjeđuju stihijsku individualnu duhovnu fizionomiju toga čovjeka.

U crtici *Uvreda* pisac s dosta vještine i seljačkoga humora iznosi kako jedinica (starac Aksenov) može djelovati na kolektiv (tj. kolhoz), koji iz Aksenova odlučna stava izvlači pouku.

³ Isp. Gennadij Fiš, »Na perédnem krae«, *Novyj mir*, Moskva 1957, br. 4, str. 203—204.

Svaka Ovečkinova crtica zadire u goli život, obrađuje neki aktualni problem. I tako on u raznovrsnosti svojih teza, ali bez psihološke dubine, zahvaća i rješava još jedan problem: nerazumijevanje staroga pokoljenja u odnosu prema mladome. Mladi u novome socijalističkom društvu stvaraju nove, pravilnije odnose prema radu bez obzira na rodbinske veze (*Nered*). Vrlo jednostavnim obrisima Ovečkin slika priprostoga, čudnoga, no dobrog seljaka, koji sa strašću obavlja voljeni posao, ali u staroj Rusiji materijalno propada. U novome društvu kolektiv pomaže tome marljivom pojedincu, a pojedinac je od koristi kolhozu (*Vodeni vilenjak*).

Ni u jednoj od spomenutih crtica nije piscu uspjela komparacija života staroga i novoga kao u crtici *Rodbina*. Rijetke su bile takve pojave u staroj Rusiji, ali su ipak postojale. Autor u tome svome djelu živo slika kakav strašan porok nosi u sebi buržoasko društvo. To je goli interes. Interes, pa opet prije svega interes, pomiješan s nagonskom perfidnošću, gazi i lomi sve zapreke, čak i najbliži krvni rod: djecu, braću i sestre. Otac, u zajednici s najmlađim sinom, osiromašuje i materijalno uništava ostale sinove i kćeri. To nezdravo stanje rješava silom i pravdom kolektivizacija na selu.

Sve te navedene crtice prošle su više ili manje nezapaženo, a književnu popularnost u svojoj zemlji stječe Ovečkin tek izlaskom dviju ovećih pripovijedaka. *Gosti u Stukačima* i *Slijepi mehaničar*, koje su se pojavile u časopisu *Krasnaja nov'* (1940). Pisac u djelu *Gosti u Stukačima* uspoređuje dva kolhoza (*»Svjetonik«* i *»Crveni Kavkaz«*) u njihovu međusobnom takmičenju. Komisija *»Svjetonika«* savjesno izvršava svoj rad u kolhozu *»Crveni Kavkaz«*. Na općem sastanku kolhoznika autor živim narodnim jezikom, koji obiluje seljačkim koloritnim izrazima i humorom krasnodarskog kraja, preko svojih junaka ukazuje na propuste u radu *»Crvenoga Kavkaza«*. Tu je pišćeva koncepcija kristalno jasna: u novom društvu kolektiv kao radna jedinica pomaže drugom kolektivu da se izdigne iz zaostalosti.

Pripovijetka *Slijepi mehaničar* otkriva autorovo realnije i dublje poznavanje ruskoga sela prije i poslije revolucije. I jezično i stilski ona nadvisuje prijašnja njegova djela. To je priča o glavnom junaku Matveju Polikarpoviču, koji je u siromaštvu i bijedi prošao trnovit i težak put. Kako je i zašto Polikarpovič zavolio stroj, ni sam nije znao. Prošao je surovu školu života, dugo se skitao, naučio razne zanate: kovački, bravarski, mehaničarski. Uslijed nesavjesnosti gazde, Polikarpovič je nesretnim slučajem izgubio vid, ali nije klonuo. Dugo se parničio s gazdom, tražio svoje pravo da mu pošteno plati za sljepoću. Naposljetku, gazda ga je, zaprijetivši mu svojim moćnim vezama, umirio daviši mu 100 rubalja. Polikarpovič ni sad nije klonuo duhom, »prihvatio se« gitare i pjesme i tako hranio porodicu. On je od koristi novome društvu, kolhozu, a njegova neugasiva ljubav prema traktorima i kombajnim moralno diže novu omladi-

nu. Svojom životnom ispovijedi, svojom strasnom ljubavlju prenu stroju, on vrši ogroman utjecaj na kolhoznu mladež. Kao što su Čehov i Gorki u svojim djelima prvi isticali u ruskoj literaturi životnu radost i smisao u radu, tako je i Ovečkin u *Slijepom mehaničaru* s mnogo uspjeha obradio tu temu.

Među objavljenim crticama *Praskovja Maksimovna* (1939) i *Jedna od mnogih* (1941) čine cjelinu. Pisac zahvaća životni put pun teškoga napora i borbe Praskovje Maksimovne Bodarenko, prodire u psihu svoje junakinje, opisuje njezin uspon i plodove njezina mukotrpnog rada. Nadolazi Hitlerova najezda. Njezino blago — sin i kći, odlaze na front. Nakon dramatskih razmišljanja ljubav prema domovini pobjeđuje materinsku. Odbacimo li u ovoj crtici par kraćih i nemotiviranih hvalospjeva »kultu ličnosti«, ostaje snažan lik sovjetske majke, kojoj su misli usmjerene na to kako da se pomogne front i uništi neprijatelj.

U navedenim je pripovijetkama i crticama Ovečkinova vrijednost kao pisca neujednačena. Teme su usko povezane sa životom ruskoga sela, a njihov izbor većinom je zanimljiv. Njegova proza, s jedne strane, odlikuje se psihologizmom (likove Praskovje Maksimovne i Polikarpoviča), zdravim seljačkim humorom i solidnim poznavanjem živoga narodnog jezika (*Gosti u Stukačima*), ali s druge strane ima i nedostataka: stilska neizrazitost, u ponekim crticama gola publicistika, sami monolozi i dijalozi mjesto plastičnosti (*Greška, Bolest* i dr.).

II

Ovečkin objelodanjuje god. 1944. pripovijest *Pozdrav s fronte*, koja u sebi nosi osnovne elemente crtice. Način autorova izlaganja vrlo je dinamičan i živ. To su razgovori sovjetskih ljudi na fronti i u pozadini o budućem životu nakon završetka rata. Na vidiku je pobjeda nad Hitlerovom Njemačkom, to osjeća sovjetska vojska i pozadina. Kako će izgledati život nakon rata i kako će se živjeti, ta se pitanja stalno provlače kroz pripovijetku. U kapetanu Spivaku, glavnom junaku, utjelovljeno je sve pozitivno: u miru pošten i radišan drug, a u ratu hrabar i požrtvovan vojnik. Kakav će biti život nakon rata, — ta su Spivakova stremljenja i maštanja potpuno prirodna i predstavljaju adekvatan odraz težnji mnogonacionalnog sovjetskog naroda. Pripovijetka je sastavljena od niza epizoda koje čine povezanu cjelinu. Pojedine epizode i dijaloge autor je zahvatio realistički svestrano s puno dinamike i dubokog patriotskog osjećaja. Interesantnije i vrednije u toj pripovijesti jesu ove epizode: razgovori putnika u željezničkom vagonu uz sudjelovanje Spivakovo, misli i težnje običnih sovjetskih ljudi u pozadini i na fronti, psihologija boraca uoči borbe, indirektni obračun s nekim sentimentalnim

piscima ratnih romana koji poblize nisu »primirisali« barut, borba jedne veće borbene jedinice za selo Lipici, herojstvo njezinih boraca i komandnoga kadra, kukavičluk nekih pojedinaca, pismo Spivakovo i Petrenkevo upućeno sekretaru rajonskoga komiteta Serđufku, bratski osjećaj prema porobljenim Slavenima, a osobito divljenje prema Jugoslavenima, Maršalu Titu i našoj herojskoj borbi.

U tome je svome djelu Ovečkin razmotrio i psihološki problem boraca u tek započetom boju. Kako se vlada dobar vojnik u tom času, o čemu on misli, što mu je na srcu, kamo je usmjerena njegova životna snaga — sve te borčeve komponente autor je iznio snažno i istinito i sveo ih na jednu jedinu misao: kako da uništi neprijatelja. To je bio odgovor onim piscima ratnih romana koji sentimentalno i nerealno opisuju u tek zakipjelom boju psihu sovjetskoga vojnika.⁴

Nakon dvije godine pisao je o tom načetom psihološkom problemu na široko sovjetski pisac i filmski režiser Veršigora, koji je tu problematiku uspješno riješio zahvaljujući svome književnom talentu i golemom životnom vojničkom iskustvu.⁵

Među mnogobrojnim značajnim epizodama u pripovijesti *Pozdrav s fronte* jedna se dotiče naše NOB-e. Komandant bataljona Petrenko priča na fronti Spivaku kako je na podnožju Karpata razgovarao s nekim borcem o skoroj pobjedi nad Hitlerovom Njemačkom i o tome, kako su Rusi prije rata malo znali o ostalim Slavenima. Autor između ostaloga na usta Petrenkova veli:

O Crnogorcima smo znali da su hrabri ljudi i čak da ih Napoleon nije mogao pokoriti... Znaš li ti tko je Maršal Tito? Ta svi ga znaju, svaki ga naš borac poznaje kao svoje maršale... i raduje se njegovim pobjedama, kao svojim vlastitima.

U Ovečkinovu djelu *Pozdrav s fronte* trebalo je da bude više radnje i opisa, ali odbacimo li sve ono suvišno i nategnuto, naći ćemo takva mjesta koja su krvno vezana uz napačeni narod, uz razorenu kolhoznu zemlju natopljenu krvlju najboljih sinova. Prijatelj Spivakov, komandant Petrenko izjavljuje:

U novom životu na oslobođenoj zemlji mi hoćemo da vidimo nakon svih tih užasa rata mnogo ljepote i radosti... Mnogo je krvi proliveno na ovoj zemlji, ali mnogo i tražimo od budućega života...

I naročito su značajne Ovečkinove završne riječi, kao umjetnika i borca, koje prodiru u misli Spivakove:

... hoćeš li da živiš, skokom naprijed, zaustaviš li se, propast ćeš.

⁴ J. Eljsberg, »S frontovym privetom«, *Znamja*, Moskva 1945, br. 12, str. 202—203.

⁵ P. Veršigora, *Ljudi s čistoj sovest'ju*, Sovetskij pisatel', Moskva 1946.

Iz pripovijesti slijedi da baš tako treba živjeti i danas i sutra jer će već sutra i mirni život biti takmičenje.⁶

Ovečkinova pripovijest *Pozdrav s fronte* daleko je bolja od njegovih prijašnjih djela, no ona ipak mjestimično trpi od publicistike i shematičnosti. Mi vjerujemo u visoku idejnost Ovečkinovih junaka, koja je u stvari i stvorila uspjeh autoru, ali ne vidimo dovoljno jasno dijalektiku duša njegovih junaka, ne znamo kako se ona stvarala. Tek je usput spomenuto da je Spivak bio »pastir, traktorist, partijski rukovodilac kolhoza, instruktor rajona, a kad bi ostao u armiji, mogao bi se dovinuti i do generala«. To nije dosta uvjerljivo. Ali bez obzira što je i vanjsko oblikovanje njegovih junaka (Spivaka i Petrenka) dosta škrtlo, ipak veličina i snaga pripovijetke leži u nizu realnih već spomenutih epizoda koje čine harmonično-homogenu cjelinu a osobit se uspjeh autorov sastoji upravo u živo sazdanim dijalozima i monolozima njegovih junaka, koji su nadasve prožeti humanošću i voljom za progres sovjetskoga sela.

III

Veliku i široku popularnost stječe Ovečkin u svojoj zemlji izlaskom knjige *Naporno proljeće* (1956). Autor ju je stvarao punih pet godina. Iako bi se po njezinu opsegu moglo reći da je roman, ipak ona po sižeu, strukturi i publicističkim izlaganjem spada u rod crtice. Ovečkinova je knjiga u stvari ciklus crtica u kojima umjetnički književni elementi naširoko nadvladavaju голу aktualnu publicistiku.⁷ To su istinite slike iz života sovjetskih kolhoza i partijskog aparata rajona i oblasti. Prvih pet crtica: *Rajonski radni dani* (1952), *U prvim linijama* (1953), *U istom rajonu* (1953), *Svojim rukama* (1954) i *Naporno proljeće* (1956) sadržajno čine cjelinu. Što se tiče dviju posljednjih u knjizi dodanih crtica *U jednom kolhozu* (1952) i *O inicijativi i talentima* (1955), budući da se one ne nadovezuju na ostale, čini nam se da je autor, ubacujući ih u knjigu, imao pred sobom praktičan cilj: da kompletna knjiga ujedno posluži i kao koristan putokaz za rad na selu, kako za one koji već rade u kolhozima tako i za one koji odlaze na selo.

Smatramo da je potrebno osvrnuti se s nekoliko riječi i na ove dvije posljednje crtice: *U jednom kolhozu* (1952) i *O inicijativi i ta-*

⁶ V. 4, str. 205.

⁷ Crtica, kao i bilo koja druga književna vrsta, može biti kraćega ili dužega vijeka, tj. može imati časovitu ili trajniju vrijednost. Koliko je ona odrazila stvarne probleme istinskoga života, koliko je ušla duboko i konkretno u sam život i istakla živim slikovitim jezikom na umjetnički način ono bitno i karakteristično za jedan vremenski period, utoliko je crtica, kao umjetnička tvorevina, trajnija i vrednija.

lentima (1955), iako — kako smo istakli malo prije — nemaju izravnih spona s ostalim crticama u ciklusu *Naporno proljeće*.

U crtici *U jednom kolhozu* autor daje sliku solidnog i naprednog kolhoza »Crvena zastava«. Seljaci iz svih kolhoza u tom rajonu doputovali su kamionima da svojim očima vide poljoprivredne uspjehe »Crvene zastave«. Tekst obiluje dijalozima i monolozima, ali ipak ne zamara čitaoca jer i dijalozi i monolozi predstavljaju živu materiju iz kolhozno-života. Autor svojim sočnim i osebnim načinom izlaganja i bogatim narodnim gnomama prikazuje historijat kolhoza »Crvena zastava«, njegov osnutak, razne teškoće u njegovu razvojnom putu, postepeni razvitak i na kraju pun njegov procvat. U toj Ovečkinovoj crtici upadljiv je utjecaj poznatog ruskog satirika Saltikova-Ščedrina.⁸

Iako bi se moglo zamjeriti autoru da je u toj crtici prekoračio mjeru realnoga i prešao u krajnost, na apstraktno, s propagandnim ciljem idealizirajući odviše uspjehe i rad u kolhozu »Crvena zastava«, ipak, s obzirom na njegov najuspjeliji kasniji ciklus organski povezanih crtica u *Naporno proljeće*, dobija se opći dojam da je autor na temelju svoga životnog iskustva želio da zahvati sve bitne osobine kako loših, tako i osrednjih, pa, naravno, i naprednih kolhoza.

Crtica *O inicijativi i talentima* (1955) ponovno jasno odražava golemo praktično-životno znanje i iskustvo autorovo. Pisac je svojim perom, doduše više na publicistički nego na umjetnički način, podvrgao realnoj i poštenoj kritici manje i veće rukovodioce od kolhoza pa sve do oblasti. Moglo bi se reći da crtica *O inicijativi i talentima* nosi u sebi jedan velik i plemenit cilj: kako i na koji način, kojim metodama i postupcima, kakvim radom i vladanjem prema narodu i partiji — da se postane bolji, humaniji i napredniji partijski rukovodilac. Crtica obiluje korisnim mislima, savjetima i uputama za rukovođenje kolhozima i partijskim kadrovima s jedne strane, dok s druge — psihološki prodire u taštinu i postupke nekih većih partijskih rukovodilaca. I upravo ta druga strana — psihološka, veoma je karakteristična za neke individue, za neke rukovodioce, kakvih ima u većem ili manjem broju — svagdje: i u Sovjetskom Savezu, i u SAD, i u svim zemljama svijeta. U toj crtici Lobov, sekretar jednoga oblasnog komiteta, po svom značaju i specifično egoističkoj ulozi prelazi granice SSSR-a jer takvih i sličnih Lobova ima posvuda. U tome djelu Lobov nema lica ni vanjske forme. Nije ni lijep ni ružan. On je bez lica. Zašto? Svako umjetničko vanjsko slikanje takvih individuuma ne bi bilo tipično za takvu vrstu ljudi. Jer oni su i lijepi i ružni, visoki i niski, debeli i mršavi, ali pisac svom liku nije slučajno nadjenao ime Lobov (od *lob* = čelo): to je ime tipičan simbol za sve takve subjekte jer u tome se čelu (visokom ili niskom, sve-

⁸ Isp. Saltikov-Ščedrin, *Istorija odnogo goroda*.

jedno) kriju dvije osnovne karakteristične oznake — pametan i talentiran. I taj Lobov, iako bez vanjskog oblika, ostaje u trajnom sjećanju čitaocima kao nešto specifično, posebno, odvratno i gadno. Taj Lobov, ti Lobovi žive i rade samo za sebe i za svoju slavu. Oni su sekretari oblasnih komiteta, koji — premda vrlo pametni i duhoviti, pa i talentirani za mnoštvo poslova i struka — upravo zbog svoje vlastite slave, beskrajne uobraženosti i lične prekomjerne ambicije gaze državne interese i štete svojoj oblasti. No tek nakon njihova odlaska na novu dužnost oblast se još više srozava, jer oni za svoje zamjenike namjerno pripremaju netaletrirane rukovodioce i time, za neko vrijeme, ta oblast trpi na svim linijama. Crtica *O inicijativi i talentima* ostal će vrijedan dokument u ruskoj literaturi, toliko je aktualna i bogata životnim činjenicama i raznolikim specifičnostima iz rada mnogih uglednih ličnosti da je teško vremenski odrediti kada će prestati njezina vrijednost i aktualnost.

Ovečkin je, kao pisac, uočio mnogo problema u svojoj knjizi *Naporno proljeće*. Činjenica je da je on u *Rajonskim radnim danima* prvi u poratnoj sovjetskoj literaturi otvoreno i smjelo progovorio o partijskom rukovođenju. On je hrabro iznio to životno pitanje; realni konflikt, koji je Ovečkin prvi zahvatio i uočio, u stvari je borba dvaju partijskih rukovodilaca s različitim funkcijama i koncepcijama, sukob između prvoga sekretara rajkoma Borzova i drugoga sekretara istoga rajkoma Martinova. Taj konflikt nosi u sebi mnoštvo komponenata u vezi sa stilom partijskoga rada. Stil toga rada veoma je složen, delikatan, odgovoran, i autor u ličnostima prvoga i drugoga sekretara rajkoma pokušava riješiti problem. Obojica su stari komunisti. Obojica na izgled imaju pred sobom najvažniji i glavni cilj — progres kolhozâ u njihovoj rajonu. Ali u čemu se sastojao sukob? Na prvi pogled čini se čitaocu da je Borzov energičniji, da on partijske zadatke izvršava savjesno i tačno. On čak radi rada u kolhozima, u jeku žetve, prekida svoje bolovanje i javlja se na dužnost. Odmah odlazi na teren, daje energične direktive, svojim okom sve vidi, kontrolira, brine se, jednom riječju — izgleda pravi komunist. Ali kako on izvršava te direktive, zbog kojih pobuda i zbog čega? To pitanje tek poslije postavlja sam sebi čitalac. Sukob između jednoga i drugoga sekretara postaje sve složeniji. Borzov i njemu slični razvijali su se u uvjetima »kulta ličnosti«, izdizali su taj »kult« do grandioznih dimenzija, kopirali ga i imitirali u svome djelokrugu, u svome rajonu. Takvim odnosom prema potčinjenima, takvim stilom rada oni su ulijevali strah u kosti običnim kolhoznicima, a kod partijaca-kolhoznička: strahopoštovanje, mržnju, prezir i pasivnost prema radu. Borzov je kolhoznike jednostavno smatrao brojevima, automatima sovjetske države, koji su dužni da izvršavaju sve što im se naredi. Direktive moraju biti ostvarene pod svaku cijenu, to je geslo Borzova, bez obzira na specifične

uvjete pojedinoga kraja i na realne mogućnosti ostvarenja. Takvi ljudi kao Borzov, o običnim kolhoznicima ne vode ni malo računa, uopće ih se ne tiču ti ljudi, ne pada im na um da su to živi ljudi, ljudi socijalizma. Borzov svoj stil rada očituje naredbama, vikom, aktima, prijetnjama, ljeranjem. Njega se svi potčinjeni boje. On sve to radi jedino i samo radi svojih ličnih ambicija, kako bi se što više izdignao u očima pretpostavljenih. Nasuprot njemu ističe se lik drugoga sekretara rajkoma Martinova. Martinov je čovjek široke i nježne duše, lenjinski voli ljude, brine se za njih, o svom usponu na viši položaj ne vodi računa, nego sve svoje umne sposobnosti baca na to da izdigne kolhoze i da stvori kadrove, ali ne automate, već ljude sa srcem i dušom.

Životni razvojni put Borzova i Martinova prikazan je u ostalim poglavljima djela. Kasnije, čitalac jasno vidi sve mizerniji i ništavniji lik Borzova, sve njegove negativne strane i birokratske postupke. Borzova smjenjuju s dužnosti prvoga sekretara rajkoma zbog gušenja kritike, a konkretan Borzovljev čin, dostojan rafiniranog birokrata, zbog čega je i smijenjen, sastoji se u ovom (po pričanju traktorista Šatohina):

Ovdje smo čuli ovako: neki komunist na partijskom aktivu istupio protiv njega, a Borzov sutradan, kažu, zvoni miliciji: »Nemate li vi nekakvu, makar i šugavu, stvar protiv njega? Ako je nemate, uvedite je«.

Autor dalje slika Borzovljev lični život. Borzov ima ljubavnicu u susjednom rajonu, u Borisovki. Borzovljeva supruga, Marija Sergejevna, bivša odlična traktoristkinja, majka dvoje djece, saznavši o njemu sve podrobnosti i upoznavši u pravom svijetlu njegov karakter, veli Martinovu:

Ja s njim ne želim živjeti. Ne mogu! A kako je teško s njime! Ni jednoj njegovoj riječi ne vjerujem... S kim sam proživjela dvanaest godina? Zašto nisam od njega prije otišla, baš sam glupa... A djeca? Imamo ih dvoje. Ja ih neću napustiti! Neću ih njemu predati. Kakve će ljude od njih odgojiti? Takve egoiste, kao što je sam? Neću mu ih dati!... Što da radim?...

Ovečkin je s nekoliko kraćih scena živo zahvatio lik Marije Sergejevne. Ta pozitivna junakinja napušta muža i nalazi svoj put i životnu radost u radu i odgoju svoje djece, postavši sekretar Semidubovske MTS, premda joj je bolna tačka u privatnom životu bila neostvarena ljubav prema Martinovu.

Autor je u Borzovu i njemu sličnima okarakterizirao tipičan uzorak prvih sekretara rajkoma toga vremena. Kolhoznici i traktoristi nazvali su Borzovljev stil i metodu rada »borzovština«. Od takvih ljudi, kao što je Borzov, čuli su se uvijek i samo surovi izrazi: »Lijenčine, saboteri!« Borzov, posjetivši kolhoz, razgovarao bi nešto duže i to »s visoka« jedino s predsjednicima kolhoza, dok narod od

njega nije čuo ni jedne tople riječi. Uobraženost, moć i vlast, to su bile odličke — bolje reći mane, koje su imponirale Borzovu kroz čitav njegov razvojni životni put. Čitaocima pada u oči i svršetak Ovečkinova djela, kada se Borzov slučajno sastaje s Martinovom pred ulazom oblasnoga komiteta. Evo Borzovljevih riječi:

Eh, Petre Ilarioniču — očajno mahne rukom Borzov — kako sam vidio druge sekretare rajkoma i njihovu upravu, a sada eto u kolhozu i ja radim, bogami, nisam ja bio najgori sekretar! Prijetili su mi šakama, i ja sam prijetio, pritiskivali su mene i ja sam pritiskivao, a što se tiče planova, svi smo bili odgajani tako: izvršavaj i ne razmišljaj što će iz toga izaći!

Iz djela Ovečkinova se vidi da je Borzov ostao do kraja tipični birokrat, koji nije dovoljno ni svjestan svojih grešaka, ali koji je poražavajuće štetan za narod i partiju.

Paralelno s Borzovom, autor daje u razvoju i lik Petra Ilarionoviča Martinova. Martinov stupa u akciju. Odlazi na teren, posjećuje kolhoze. U kolhozu »Borba« razotkriva mnoge elemente štetne po partiju. Nije vjerovao svojim očima u toliku pokvarenost predsjednika kolhoza Markina i njegove bande i perfidnu pokvarenost predsjednika rajonskog izvršnog komiteta Fedulova. Takvom metodom rada Martinov sve više upoznaje život i ljude i s još većom energijom podiže kadrove u kolhozima. Martinov se kroz životnu praksu razvija u sve boljega partijskog rukovodioca. Puna životne energije i ljubavi prema narodu i partiji on upada u sukobe i nailazi na mnoštvo problema koje je nemoguće odjednom riješiti. Ukalupljena forma rada i birokratizam koji su cvali u doba »kulta ličnosti«, zakonitost diktirana »odozgo«, bez šire i slobodnije inicijative s terena i kolhozâ, stvorile su među sekretarima rajkomâ i obkomâ u dobrom dijelu negativne, štetne tipove (Borzov, Medvedov, Maslenikov i mnogi drugi), dok se s druge strane — zbog slaboga i nerealnoga plaćanja kod jednog dijela kolhoznika i traktorista osjećala nezainteresiranost za rad. Znao je Martinov i za opće realne teškoće: posljedice rata, neimaština, razrušeni kolhozi, siromaštvo itd., samo što je dugo trebalo Martinovu dok je uvidio niz državno-partijskih nedostataka u politici prema selu, ali je kao komunist, kao i mnogi drugi, vjerovao da mora doći do promjena, jer to zahtijeva sam život. I nije se prevario: do promjena je došlo odozgo (Rujanski plenum CK god. 1953). No uza sve to, politika »kulta ličnosti« i birokratski način rukovođenja poljoprivredom duboko su se usjekli u kolhozni i rajonski život. Borba progresivnih partijskih elemenata time je tek započela. I Martinov je jedan od mnogih partijaca koji vode tu tešku borbu za lenjinističke principe, za veću produktivnost rada, za blagostanje u poljoprivredi, i što je od kapitalnog značenja, za drugarske i humane odnose među ljudima u

partiji i izvan nje. U tom plemenitom i požrtvovnom radu Martinov, obilazeći kolhoze, strada u automobilskoj nesreći. Slomivši nogu i ruku, odležao je nekoliko mjeseci u bolnici. Otada poslovi u njegovu rajonu kreću na gore.

Martinovljevo mjesto automatski popunja Medvedov, dotadašnji drugi sekretar rajkoma, koga je vlast zaslijepila, učinivši ga birokratom najgore vrste. Autor slikovito zahvaća Medvedovljevu psihu, prikazuje njegov životni i razvojni put, razgolitivši potpuno njegove mane i karijerističke ambicije. Medvedov je birokrat osobite vrste, koja se pojavljuje po kancelarijama partijskih ustanova širom Sovjetskog Saveza. Taj ništavi subjekt ima dosta sličnoga s Očumelovom iz *Kameleona* kod Čehova i s Kovaljovom iz *Polipa* kod F. Glatkova. Pritajeni pokvarenjak, kamuflirani karijerist, Medvedov stjecaem prilika dobija širu vlast, koristi se njome i grčevito se bori svim sredstvima da se održi. Puzavac pred svojim pretpostavljenima, gnjavator i silnik prema potčinjenima, tupo ograničeni izvršilac partijskih direktiva i naloga, čini strahovite pogreške na svim sektorima kolhoznog i partijskog rada. Medvedov i »Medvedovi« nisu slučajna pojava u partijskom aparatu, oni su težak balast u partiji i borba protiv njih nije laka.

U raznovrsnu birokratsku kastu spada i još jedna vrsta srednjih partijskih rukovodilaca kojoj pripada i direktor MTS Zarubin. Takvi kao on komotno upropašćuju i raznose državnu imovinu bez ikakvih skrupula. Zarubin, odnosno »Zarubinčići«, koji nakon predosjećanja da će biti otkriveni u nesavjesnom radu i kradi, namjerno i svjesno sele u »toplije krajeve«, ali ne traže baš tople meridijane. Oni sele iz jednoga rajona u drugi, ili čak iz jedne oblasti u drugu, udaljeniju, a može to biti krajnji jug ili krajnji sjever. U konkretnom slučaju Zarubin seli čak na Kamčatku — »velika je majčica Rusija«. Prvenstveno oni traže, pa i nalaze (uzgred budi rečeno partijac je, a kadrove treba čuvati) pomoću raznih veza i vezica »topliji kraj«, ali ne u klimi, već za svoju karijeru ugodno mjestašce. I opet borba protiv njih, i opet njihov krah, i opet migracija mizernih i štetnih subjekata. I tako se to ponavlja u krugu.

Od pozitivnih likova, izuzevši Marbinova, autor je u umjetničkoj formi iscrpno oživio i lik staroga komunista, direktora Nadeždinske MTS, inženjera Dolgušina. Poslan iz Moskve po naredbi partije, Dolgušin, pun životnog iskustva, laća se posla s velikim entuzijazmom. Vojnik partije, odan, pošten i nadasve human i osjećajan, stječe iskrene simpatije i kod partijskih radnika i kod kolhoznika. Skroman i ozbiljan, prati budnim okom sve pojave u kolhoznom životu. Stjecaem okolnosti on, kao iskusni komunist, aktivno posreduje u kolhozu »Svitanje« i saziva partijski sastanak kolhoznika. Čisti iz partije negativne i štetne elemente i, zbog toga poštenog rada biva kritiziran od Medvedova i Maslenikova, drugoga

sekretara obkoma. Upravo ta scena, gdje se Medvedov i Maslenikov obaraju na Dolgušina zbog njegove nekompetentnosti da saziva partijski sastanak, iako je u biti Dolgušin pravedno uradio, spada u jednu od umjetnički najjačih scena. Po umjetničkoj vrijednosti njome se mogu mjeriti ove scene: dobrovoljni odlazak Martinovljev za sekretara rajkoma na novu dužnost u Grjaznovku i sukob Martinov-Maslenikov u obkomu uz prisutnost sekretara obkoma Krilova.

U dramatičnije epizode u *Napornom proljeću* idu i ove: obračun Dorohova s kapetanom Kalmikovom, odlazak rajonskih rukovodilaca po direktivi partije na selo i bijedni rastanak Korobkina s partijskom knjižicom.

Kroz *Naporno proljeće* u raznim oblicima neprestano izbija na površinu akutno pitanje, koje je u periodu od 1945. do 1952. većina sovjetskih pisaca svjesno ili nesvjesno preskakala, osobito do izlaska crtice *Rajonski radni dani* (1952), a to je — materijalna zainteresiranost kolhoznika za svoj lični trud u kolhozima.

IV

Može se slobodno reći da nijedan od poratnih sovjetskih pisaca nije s toliko umještosti i dubine zaronio u rad partijskih organizacija kao Ovečkin u spomenutoj knjizi. Ovečkin je na majstorski način pružio realnu sliku suvremenoga sovjetskoga sela. Dao je čitavu galeriju živih likova u kolhozima u odnosu prema radu zahvativši kako obične kolhoznike i njihove rukovodioce tako i rukovodioce rajona i oblasti sa svim njihovim manama i odlikama. Nasuprot negativnim tipovima u partiji, koje je pisac potpuno razgolatio, on je dao, pored spomenutih, još i niz pozitivnih likova borbenih komunista, koji imaju pred očima uvijek interese partije i naroda, koji rade i žive za dobrobit naroda (Rudenko, Varvara Fjodorovna, Dorohov, tetka Polja, Apjonkin, Nadežda Kirilovna, Rižkov i dr.).

Od bitnoga je značenja autorov način izražavanja koji se ističe svojom živošću, dinamičnošću i misaonošću, koja — na žalost — sadrži u sebi mnogo razvučenih mjesta sa sličnim ili istim problemima. U vezi s djelomičnom razvučenosti u obradi sličnih ili istih problema, potrebno je unijeti realnu primjebdu. U svojim misaonim rečenicama, odnosno razgovorima, koje je vodio sam sa sobom njegov glavni junak Martinov, ima mnogo onoga što se prije ponavljalo u ovome ili onome obliku. To naročito vrijedi za one pasuse gdje Martinov, ležeći bolestan u bolnici, pokušava riješiti razne goruće probleme. Ali, iako Ovečkinovo djelo trpi od ponavljanja već prije rečenoga, ipak u tim Martinovljevim razgovorima sa samim sobom leži snaga autora kao napredna pisca. Svakako bi cjelo-

kupno djelo dobilo na vrijednosti da je za trećinu skraćeno, no ipak u Martinovljevim monolozima nailazimo na mnoge zahtjeve koji zadiru duboko pod kožu svakom individuumu bez obzira na njegov društveni položaj i ugled. Novoj sovjetskoj literaturi on postavlja zahtjev:

... ako su pisci inženjeri ljudskih duša, do kojega to ranga zahvaća? Šire li se njihova prava na duše velikih načelnika? Ako se šire, zašto onda kod nas nisu u romanima, među glavnim licima, zahvaćeni bar ministri? Aleksandar Aleksandrovič Karenjin kod Tolstoja imao je visok položaj!

Autor iznosi i probleme Komsomola te prikazuje stvarno stanje kod omladine sa svim njezinim pozitivnim i negativnim stranama. O odnosu prema budućnosti sovjetske mladeži, koja zamjenjuje stari kadar, govori se ovako:

... I u kolhozima malo izdižemo mladež na rukovodeće položaje. Komsomol se kod nas ponekad bavi sitnom stvari — naređuje omladini da sakuplja metalne otpatke. A kako je bilo u građanskom ratu... Ščors je u dvadesetčetvrtjoj godini komandirao divizijom! Dvadesetpetogodišnji mladići sudjelovali su u radu revolucionarnih komiteta i organizirali kolhoze. Ne, nešto sada kod nas nije u redu s odgajanjem mladeži, s odnosom prema njoj.

Upoređujući omladinu u SAD i SSSR-u on iznosi:

U SAD mladež se kviri holivudskim filmovima, a kod nas mnoge nenormalnosti među omladinom proizlaze iz kancelarijskog dosađivanja Komsomolu.

Nižući misli dalje o sovjetskoj omladini Ovečkin navodi:

Kod nas uistinu omladina dopijeva na vodeći posao, ali i tu se već izradila nekakva šablona u unapređivanju. Poneki, koji je zasjeo u komsomolskom komitetu, »prerastnik«, koji je prevalio tridesetu, drukčije i ne predstavlja sebi svoj daljnji život, nego — da se bavi partijskim radom... Izdižemo mladež, da, ali iz ograničena kruga »izabranih«, koji su već više ili manje obilježeni pečatom rukovodećega spiska...

Martinov svestrano zahvaća u svojim bilješkama sovjetsku omladinu i zapaža kod nje crtu karijerizma:

... Klica karijerizma može se kod čovjeka pojaviti u vrlo ranoj dobi. Postoje momeci, kako se govori, iz mladih, a i iz mlađih. Od takva »mlađega« birokratskog činovnika u državnom ili partijskom aparatu šteta nije manja, nego od staroga birokrata.

V

U prvi nas mah začuđuje, a poslije, kad razmišljamo o potpunom djelu, nadasve zadivljuje, s kakvom snagom je autorovo pero obuhvatilo sav taj ogroman i dinamičan život u partiji i izvan nje, u širokim razmjerima: kolhoz, rajon, oblast. Kao doktor-bakteriolog

koji kroz leću promatra i potpuno jasno vidi sve kretnje, težnje, htijenja i borbu za život svih beskrajno sitnih i najsitnijih bića, tako i Ovečkinovu umjetničkom i vještom oku nije mogla izbjeći nijedna značajnija manifestacija, zahvatio je objektivno sve probleme u odnosu prema radu iako neke nije produbljavao, već samo nagovijestio i registrirao. Sva su lica živi ljudi, i njegova knjiga obiluje istinskim slikanjem života u njegovu kretanju i razvoju: od negativnih tipova do najnegativnijih i najprljavijih i obratno, od pozitivnih do najodanijih partiji i narodu. Negativni tipovi u partiji predstavljaju krajnje individualiste, malograđane, varalice, pijanice, egoiste, lopove, hvalisavce, i pokvarenjake-oratore sa »žuljevima na jeziku«, koji ljudima suše mozgove. Pokvarenjaci-oratori dijele se na male, srednje i velike. Mali djeluju u kolhoznim dimenzijama (Besfamiljnij), srednji — u rajonskima (Karobkin), a veliki — u oblasnima (Golubkov), u kojih krasnorječje doseže vrhunac oratorske vještine i umijeća. Teška je borba protiv svih tih raznovrsnih nitkova, i autor, istinskim slikanjem stvarnosti partijskog aparata, razotkriva njihove namjere i štetočinski rad. U tim je sukobima pisac uspio svestrano zahvatiti i negativne i pozitivne strane partijskog života, čiji tok uza sve nedostatke nezaustavljivo kreće k progresu.

Smatramo da je važno spomenuti i osciliranje sovjetske kritike u vezi s Ovečkinovim ciklusom *Naporno proljeće*. Jedni kritičari u Sovjetskom Savezu zamjeraju Ovečkinu da je konflikt u crtici *Rajonski radni dani* nerealan i netipičan. Zašto? Po njihovu mišljenju — prvi su sekretari u partiji, uvijek sposobniji od drugih po rangu. Drugi pak kritičari ističu da je kompletan ciklus crtica propao, jer da je Ovečkin od te knjige htio stvoriti roman, koji je u stvari promašen. Ali brzo su utihli glasovi i jednih i drugih sovjetskih kritičara koji su negativno ocijenili zbirku.

Suprotno tim kritičarima, sovjetska naprednija kritika dala je najpozitivniji sud o *Napornom proljeću*, dokazujući faktima da su sporovi prvoga i drugoga sekretara rajkoma u *Rajonskim radnim danima* itekako realni i tipični, i upravo je ta crtica — ističu napredniji kritičari — pronijela Ovečkinovu slavu širom Sovjetskog Saveza. A što se tiče zamjerke da je Ovečkin od *Napornoga proljeća* htio stvoriti roman, koji je promašen i propao, zar itako može — ističe ta kritika — zabraniti piscu crtica da prekorači granice gole publicistike i da svoje crtice oblači u umjetničko književno ruho.

Među naprednijim sovjetskim kritičarima ističu se Marijetta Šaginjan i Gennadij Fiš, koji su se najpozitivnije izrazili o Ovečkinovu djelu *Naporno proljeće*. Gennadij Fiš u svom ovcem kritičkom članku⁹ osvrnuo se dobrim dijelom upravo na Ovečkinovu

⁹ V. 3, str. 195—221.

zbirku. Tu je između ostaloga o Ovečkinu rečeno i ovo: »Jedan čitav decenij strasti i agrotehnike, s tačnim poznavanjem ljudi i prilika, sve je to zahvatio i u konkretnoj formi unio autor u taj svoj ciklus crtica, stvorivši na taj način enciklopediju suvremenog seoskog života.«

I kod nas u Hrvatskoj pojavio se prije tri godine kritički osvrt Malika Mulića¹⁰ o Ovečkinovu *Napornom proljeću*. Karakter revije *Republike* nije dopuštao Muliću da se detaljnije upusti u stručne analize, pa je tu i tamo ostao nedosljedan.¹¹

Jezik *Napornog proljeća* odlikuje se živim narodnim koloritom u kojem je obilato zahvaćena frazeologija i sela i grada. Seljaci u kolhozima govore jezikom sela, koji nosi u sebi svoju specifičnu boju i narodne izreke (djed Stupakov, starica Sukonceva), a građani opet imaju svoj osobiti način izražavanja od vrlo jednostavnog, sočnog i logičnog (Dolgušin, Martinov) do knjiškog i frazerskog (Medvedov, Holodov). Ali uza sve to, Ovečkinov je stil jasan, jedar, dinamičan i originalan. Iako se u svojoj knjizi malo služio opisima prirode, ipak ne može ostati ravnodušan pred ljepotom trokokoga kraja. Evo nekoliko rečenica njegova opisa prirode iz *Napornoga proljeća*:

... Kad se već sasvim smračilo, gotovo kao u noći, u oblacima na zapadu, nad samim horizontom ukaže se odjednom otvor, i sunce, koje u stvari još nije bilo zašlo, ogromno crveno sunce, udari i pusti kroz taj procijep svoje kao mač oštre zrake, nisko, nad zemljom. Za trenutak sve se užarilo unaokolo. Noć je odstupila. Na vodi, na vršcima drveća, na vrhovima kuća u gradu zaigrale ognjene svijetle pjegice. Sjena čunja za koji se privezuju čamci u lučici protegla se preko pola rijeke. Ptice u šumi oglasile se na pojavu sunca veselim cvrkutanjem. U suprotnoj žitini na nebu osamljeni bijeli oblačić prelijevao se u ružičastu boju, kao u praskozorju.

— Sunce! Kako je veliko! Oj, kako je divno! — usklikne u zanosu Nadežda Kirilovna. I zaplače...

Proza Ovečkinova u spomenutoj knjizi uronjava u živu sovjetsku stvarnost. Ona mjestimično suptilno, a mjestimično jednostavno i jasno iznosi na površinu sveukupne suvremene probleme kolhozno-ga života s jedne strane, a s druge — ona duboko zadire u partijski život kolhoznika i u odnose profesionalnih partijskih radnika, od ra-

¹⁰ Malik Mulić, »Teško proljeće Valentina Ovečkina«, *Republika*, Zagreb 1957, broj 6-7, str. 57.

¹¹ *Pozdrav s fronte* ne pojavljuje se 1943, kako piše Mulić, nego 1944. Osim toga, u toj crtici nema ni slutnje o kakvim promjenama u administrativnom i ekonomskom životu SSSR-a i riječ je u njoj tek o mislima, željama i težnjama sovjetskih boraca za mirnim i radnim životom poslije rata. Nova kretanja na sovjetskom selu zahvaća Ovečkin tek od 1953.

jonskih do oblasnih. Iako pojedini pasusi u knjizi boluju od ponavljanja istih problema, već prije izrečenih i nabačenih u ranijim poglavljima, ipak treba istaći njihovu aktualnost, a poglavito za šire mase. Ako ispustimo poneke slabije strane u autorovoj knjizi, svakako se mora podvući ono novo. Ovečkin je koraknuo naglo naprijed u odnosu na staro, staljinističko doba. On se sa suvremenim problemima dobrim dijelom uhvatio u koštac i dokrajčio ih, ali, nažalost, neke je »klizave« aktualne probleme preko svoga glavnoga junaka Petra Ilarionoviča Martinova samo nabacio, spomenuo, a da se nije kao umjetnik dovoljno udubljavao u njih. Ali bez obzira na sve, možemo slobodno reći da je *Naporno proljeće* velik doprinos sovjetskoj suvremenoj crtici. Ovečkin je uspio postati jedan od najjačih ruskih crtičara u poratnoj, suvremenoj sovjetskoj književnosti. To mu je priznanje dala i napredna sovjetska književna kritika.

A. Muljačić: V. V. OVEČKIN — THE SOVIET SKETCH WRITER

Summary

The Soviet writer Valentin Vladimirovič Ovečkin is known as an author of plays, short stories and sketches. He is one among the innovators of the contemporary Russian sketch. It is just in this genre that his literary significance is most prominent.

Already before the Second World War Ovečkin wrote sketches which did not attract noteworthy interest either of readers or of literary critics. Anyhow, some of his pre-war sketches are worth mentioning, e. g.: *Mistake* (1935), *Illness* (1936), *Offence* (1936), *A Letter from Home* (1936), *Disorder* (1936), *Water Elf* (1938), *Kinsfolk* (1938). The author deals with old and new upheavals of the Russian village, but he dwells more on the new ones and surveys new problems that arise in kolkhozes. These sketches, more or less, passed unnoticed. The writer obtained literary popularity in his country only after the appearance of two longer stories: *Praskovja Maksimovna* (1939) and *One of Many* (1941) which form a compact whole.

Ovečkin was a war correspondent during the Second World War and after the war he completely dedicated himself to literary work. In 1944 he published a successful story, *A Greeting from the Front*, which had the basic elements of a sketch. The author's narration is both dynamic and attractive. It is the conversations of the Soviet people on the front and in the rear about their future life

after the end of the war. The work remains a valuable story, because it artistically describes a fatal period, the period which Europe and the remaining world will never forget.

The writer obtained greater popularity in his homeland after the appearance of the book *A Tiresome Spring* (1956). He had been working on it for five years. The book is in fact a cycle of sketches in which the literary elements considerably prevail upon the bare current journalism. It prose submerges into the living Soviet reality. It presents, sometimes subtly and sometimes simply and clearly, all the current problems of kolkhoz life. On the other hand, it submerges into the party life of the farmers and into the relations among professional party workers, both regional and provincial. The author has advanced with this work in comparison with the old, i. e. Stalin period after the war. The book is doubtless a great contribution to the contemporary Soviet sketch. After the appearance of this work the author has become one of the greatest Russian sketch writers in Soviet literature after the war. He has been appreciated as such also by the progressive Soviet literary critics.